

เทศน์เช้า วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฟังธรรมนะ ธรรมะเป็นที่พึ่งอาศัยของหัวใจ เราเกิดมานี้ยึดอัดขัดข้องนะ ทุกคนเกิดมาเป็นมนุษย์ แล้วความรู้สึกในหัวใจเรายึดอัดขัดข้องมาก มันไม่มีทางออกใจ มันอัดอั้นตันใจ เห็นไหม สิ่งที่ยึดอั้นตันใจนั้นมันคืออะไร? สิ่งที่ยึดอั้นตันใจ เห็นไหม เราเกิดมาเป็นมนุษย์ สิ่งที่เกิดมาเป็นมนุษย์ นี่มนุษย์สมบัติสิ่งนี้มีคุณค่ามาก

เวลาเราสวดมนต์ เห็นไหม กัมมะ พันธู กัมมะปะฎิสะระโณ เรามีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่ง มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย นี่สิ่งต่างๆ เราเกิดเพราะกรรมนะ การกระทำดีทำชั่วมันเป็นแรงขับของใจ ของพลังงานอันนั้น เพราะสิ่งต่างๆ นี่มโนกรรม สิ่งที่เกิดขึ้นเกิดจากความคิดก่อน ถ้าไม่มีความคิด ไม่มีความรู้สึกในหัวใจออกมา การกระทำสิ่งต่างๆ ไม่มี

แม้แต่การพูด การกระทำต่างๆ มาจากใจทั้งหมด ใจนี้มันขับเคลื่อนออกมา เจตนา เห็นไหม เจตสิก เจตนาออกมาจากใจ สิ่งนี้มันเกิดขึ้นมา แล้วผลมันตกที่ไหน? มันสะสมลงไปจิตใจนั้น แต่เรามองกันแต่สภาพของมนุษย์ไง เรามองแต่สถานะของเราว่าเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นคน นี่สิ่งนี้เป็นคน เป็นมนุษย์ต้องมีศักยภาพ ต้องมีความสุข ต้องมีความปรารถนา มีความพอใจต่างๆ ทางโลกพยายามพูดกันว่าขาดแต่การบริหารจัดการ ถ้าการบริหารจัดการที่ดี โลกนี้จะดีไปหมด แต่เขามองข้ามกรรมไป

การบริหารจัดการที่ดีขนาดไหน กรรมดี เห็นไหม ลูกเราเกิดมาแล้วเป็นคนดี ลูกเกิดมาแล้วมีความร่มเย็นเป็นสุข อันนี้เป็นบุญกุศลในครอบครัวของเราละ ลูกเราเกิดมานี้เราก็รักของเรา แต่ลูกมีความขัดข้องของเขา นี่มันกรรม เห็นไหม มามีดไปสว่าง มาสว่างไปมืด มันเป็นไปได้ทั้งนั้นแหละ มันแก้ไขได้ แต่ว่ากรรมแก้ไขได้มันอยู่ที่เวรที่กรรมนะ ถ้ากรรมดีขึ้นมา มันก็ผ่อนคลาย แต่ถ้ากรรมมันทำให้เราหนักหน่วงนะ ยึดอัดขัดข้องในหัวใจ ยึดอัดขัดข้องในหัวใจมาก ยึดอัดขัดข้องในหัวใจนี้

สิ่งต่างๆ เห็นใหม่ ในพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรม ขึ้นมานับุพเพนิวาสานุสติญาณ จุติปตญาณ อาสวักขยญาณ ญาณหยั่งรู้ในชีวิต หยั่งรู้ในความรู้สึก หยั่งรู้ปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิจิตนี้มาจากไหน? เกิดเป็นมนุษย์นี้เกิดมาเพราะเหตุใด? เกิดมาแล้วมีความสุขความทุกข์มากน้อยขนาดไหน? ทำคุณงามความดีขนาดไหน? แล้วมันจะต่อเนื่องไปอย่างไร?

ฉะนั้น เวลาเหตุที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ มันเป็นที่เรากระทำมานะ สิ่งที่เรากระทำมา คุณใช้เวลาเรานั่งสมาธิ เราเดินจงกรมไปนี่เหมือนคนบ้า อยู่ดีๆ ทำร้ายตัวเอง ไปตากแดดตากฝน นี่ถ้าคิดทางโลกนะทำอย่างนี้ทำไม ทำไมเราไม่อยู่ในที่ร่ม ไม่อยู่ในที่ร่มเย็นเป็นสุข ทำไมไม่อยู่ที่อากาศเย็น อันนั้นมันก็เป็นเรื่องหนึ่งนะ เป็นเรื่องความเคยใจ

เหมือนเด็กนี้ เด็กเอาแต่ใจเด็กมันจะเป็นคนดีได้อย่างไร? ในโบราณเขาถึงว่ารักวัวให้ผูก รักลูกให้ตียังใช้ได้อยู่ นะ แต่เดี๋ยวนี้ไม่ได้ เด็กตีไม่ได้ เด็กๆ ตีไม่ได้เลย เราต้องมีความรักให้มัน.. ไข่ มีความรักให้มัน แต่บางทีมันคือดั่งขจัดขึ้นนะ อำนาจต่อรองของเด็กคือน้ำตา เวลามันร้องห่มร้องให้ขึ้นมา พ่อแม่นี้โเฮ้โเฮ.. ใจระทวยเลยนะ อ่อนไปหมดเลย

อันนั้นก็อันหนึ่ง เราก็รักของเราเป็นธรรมดา แต่เราปรารถนาความดีกับลูกเราไหม? เราต้องการให้ลูกเราเป็นคนดีไหม? ถ้าเราต้องการให้ลูกเราเป็นคนดีเราต้องใจแข็ง เรารัก เราปรารถนาดีกับเขา เราต้องการให้เขาเป็นคนดี แต่ถ้าเราไปตามใจเขามันจะเป็นคนดีอย่างที่เรปรารถนาไม่ได้

ถ้าปรารถนาไม่ได้ เห็นใหม่ นี่ความคิดอย่างหนึ่ง การประพฤติดอกมาต้องอย่างหนึ่ง เพื่ออะไร? เพื่อให้ลูกเรามันโตขึ้นมา พอลูกเราโตขึ้นมามีครอบครัว ลูกเราเป็นพ่อแม่คน ลูกจะคิดเหมือนเราเหมือนกัน คิดเหมือนกัน นี่มันเป็นโดยวัย โดยวัยมันจะปิดกั้นของมันไว้เห็นใหม่

นี่พูดถึงกรรม ถ้ากรรมดีกรรมชั่วมา เรามาทำบุญกุศลกันนี้เราก็มารเพื่อเสียสละ บุญกุศลเพื่อกรรมดีของเรา กรรมดีมีมากมีน้อยขนาดไหนมันก็มีกรรมเก่า กรรมเก่า กรรมใหม่ กรรมปัจจุบัน กรรมอดีตมา กรรมอนาคต อนาคตยังมีอีกนะ นี้อนาคตสิ่งใดจะเกิดขึ้นมาในชีวิตประจำวันของเรา เราจะแก้ไขจัดการอย่างไร?

นี่ปัจจุบันธรรมสำคัญมากนะ สำคัญหมายถึงว่า เวลาเราเจอวิกฤติในชีวิตของเรา เราเจอสิ่งใดในชีวิตของเรา เราจะวินิจฉัยได้ถูกต้อง เราควรทำอะไรให้เป็นประโยชน์กับเรา แต่ถ้าเราเจอวิกฤติขึ้นมา เราอ่อนไปกับเขาเลยนะ อู๋.. มันทุกข์มันยาก นี่คล้อยตามเขาไปเลย เป็นไปตามกระแส ความคิดความชั่วไม่รู้ ขอให้ฉันเอาตัวรอดไปวันๆ หนึ่ง ในสังคมฯ หนึ่ง เวลาที่มีวิกฤติขึ้นมาเขาต้องการคนกล้า คนกล้าหาญ คนมีจุดยืน คนมีสติสัมปชัญญะแก้ไขเหตุการณ์อย่างนั้นไปเห็นไหม

นี่พูดถึงมันมาจากไหนล่ะ? มันมาจากกรรมดีกรรมชั่วนี้แหละ ทำให้จิตใจนี้เข้มแข็ง อันนี้เรื่องบุญกุศลนะ แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม ในการประพฤติปฏิบัติของเรา นี่อาหารยังต้องคัดเลือกเลย มันมีกาก มันมีเปลือก มันมีสิ่งต่างๆ ของมันขึ้นมา ในการประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา มันจะกินทั้งเปลือก ทั้งกระดูก ทั้งก้าง เป็นไปไม่ได้หรอก สิ่งต่างๆ มันต้องคัดเลือกทั้งนั้นแหละ

ความคัดเลือกของเรา เห็นไหม นี่ความคิดความชั่ว ในความคิดความชั่วก็ต้องผ่านมันเข้าไป นี่ชั่วมันคืออะไร? ผ่านความคิดเข้าไป ว่าความคิดความถูกต้องของเรานี้ลองผ่านมันลงไปซิ ว่าในความคิดมันดีจริงหรือเปล่า? มันมีอะไรดีของมัน ต้องผ่านความคิดความชั่วเข้าไป.. ความรู้สึกของเรา เวลาประพฤติปฏิบัติเพื่อเรา เราต้องคัดเลือกใจ โมงมบรูษตายเพราะลาภ ตายเพราะสักการะ ตายเพราะความนับหน้าถือตา เพราะการเยินยอนี่เสร็จหมด! ตายหมด ตายเกลี้ยงไม่เหลือเลย โมงมบรูษไฉ

เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูด เห็นไหม โลกนี้มีคนโง่มากกว่าคนฉลาดมาก ขนโคกับเขาโค โคตัวหนึ่งมีเขาสองเขา มีขนเต็มตัวเลย.. นี่ก็เหมือนกัน ความเห็นของโลกนะ ความเห็นของโลกเขานี้ เห็นไหม เวลาเราเสียดสละ เรามาทำบุญกุศล โอ้อโฮ.. ก็แสนยากแล้วนะ นี่ชีวิตนี้ก็มีชีวิตอัดขัดข้องในใจเป็นธรรมดา ในเมื่อมีการอัดขัดข้องในใจเป็นธรรมดา ยังต้องชวนขวามมาทำบุญกุศล ทำบุญกุศลยังต้องมาทรมานตน ต้องมาบังคับตนเองอีกหรือ?

นี่ความคิดของเรา ความดีมันมีหลากหลาย ความดีมากขึ้นไป เห็นไหม เวลาทำบุญกุศลของเรา เราก็อ่านเราหามาหาทุกข์หายาก เราเป็นคนทุกข์คนยาก เราจะไม่มี.. อนุโมทนาทานก็มี เห็นเขาทำความดีเราอนุโมทนา ยกมือสาธุเราได้บุญแล้วนะ แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม นี่เรื่องของการนั่งสมาธิภาวนา ถ้าจิตสงบขึ้นมาเราปฏิบัติบูชา

“การปฏิบัติบูชา บูชาอย่างประเสริฐที่สุด” เราว่าเราต้องทำบุญกุศลถึงจะได้บุญใจ แล้วเราปฏิบัติบูชา บูชาใคร? บูชาหัวใจของเราละ.. พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน พุทธะในหัวใจของเรา เราจะบูชาที่ไหน? นี่นะสาธุ เวลาพูดถึงคำรับคำรานะก็สาธุ นี่พระพุทธรเจ้าสอนจริงๆ ใช่ แต่นั่นเป็นคำรับคำรานะ มันเป็นคำรับคำรา แต่เราบูชาความรู้สึกของเรา บูชาพุทธะ เราพยายามทรมาณตน เราต้องตั้งสติ เราต้องฝืนมัน

ต้องฝืน! ต้องฝืนทุกอย่าง การฝืนเราก็คือฝืนกิเลส เพราะกิเลสมันอยู่ในหัวใจเรา หัวใจเรานี้มันนอนเนื่องมากับใจ มันเป็นอนุสัย ความคิดนี้กิเลสนอนมาตลอดเลย ถ้าเราไม่ฝืนมันนะ เราไม่ฝืนมัน เราไม่ได้ฝืนกิเลส เราตามกิเลสไป ความคิดนี้ ทำดีมันสะดวกสบาย มันถูกต้องดีงามหมดแหละ.. ใช่ ถูกต้องดีงามโดยกิเลสไป

ความคิดต้องผ่านออกมา ว่าในความคิดนี้ ในใจ ในเนื้อ ในปลา มันมีกระดูกนะ มันมีก้างนะ มันจะคำคอเราละ เราต้องผ่านออกมา เราต้องวินิจฉัยว่าสิ่งที่เราทำมันถูกต้องจริงหรือ? ถ้ามันถูกต้องจริงหรือ? ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว ความคิด คืออย่างหยาบๆ คืออย่างกลาง คืออย่างละเอียด มันต้องให้ผลตอบเป็นความดีแน่นอน ทำความดีต้องให้ผลเป็นความดีแน่นอน เว้นไว้แต่กรรม เวลาทำกรรม เห็นไหม เวลาทำกรรมขึ้นมา ทำดีขนาดไหนเขาเห็นผิดเป็นถูก อันนั้นมันเป็นผลของวิญญูะ

สิ่งที่เกิดขึ้นกับเราละ การเกิดมา การดำรงชีวิตของเรา การเกิดมาเป็นหมู่คณะกัน การเกิดมาในสังคมนีผลของวิญญูะทั้งหมดนะ อย่างเช่น พ่อ แม่ ลูก ก็ผลของวิญญูะ ลูกมาเกิดกับเราต่างๆ เกิดกับเราเป็นผลของวิญญูะนะ เวรกรรมมันให้มาพอดี สิ่งที่พอดีขึ้นมานี้ผลของวิญญูะแล้วผลของวิญญูะมันจะอัดอัดขัดข้องขนาดไหนเราต้องบริหารมันไป เราต้องดูแลมันไป ให้มันสิ้นสุดกระบวนการของมัน

“ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด”

ถึงที่สุด เห็นไหม พ่อแม่พยายามดูแลลูกขนาดไหน ถ้าลูกเข้าใจหรือไม่เข้าใจนะ ถึงที่สุดพ่อแม่ก็ต้องเสียชีวิตไป ลูกมันคิดได้ที่หลังมันจะเสียใจที่หลังนะ

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราทำของเราไป เราทำคุณงามความดีของเราไป ถ้าเขาไม่เห็น เขาไม่เข้าใจ อันนั้นก็เป็ผลของวิญญูะ ก็อมุมมองความคิดของเขา วุฒิภาวะของจิตมันหลากหลายนัก

เราไม่ต้องไปวิตกกังวลหรอก เราไม่ใช่โมฆบุรุษ เราต้องการให้คนนับหน้าถือตาเป็นไปไม่ได้
หรอก เป็นไปไม่ได้ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังบอกเลยนะ

“ใครที่โดนโลกธรรม ๘ กระทบหนักหนาขนาดไหน ให้นำนี้ถึงเราองค์กรสมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า”

เพราะองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดนโลกธรรมกระทบรุนแรงที่สุดในวัฏฏะนี้
เพราะอะไร? เพราะท่านเป็นศาสดานะ มีฤทธิ์ มีเดช การจัดการได้ทั้งหมดเลย แต่เวลาคนเขามาตี
มาตีชน เห็นไหม จนพระอรหันต์ชวนหนินะ ท่านบอกว่าจะหนีไปไหนล่ะ? ทั่วๆ ที่มันเป็นที่ปฏิญญา
มันเห็นความเห็นของจิตของเขา ความเห็นของเขาจะ เขาก็มีมุมมองอย่างไร ถ้าเขาคิดได้มันก็
เปิดหูเปิดตาเขา ถ้าเขาคิดไม่ได้ก็เรื่องของเขา

นี่ถ้าเรามีจุดยืนของเรา เรามีหัวใจของเรา เห็นไหม ถ้ามีหัวใจของเราเราเลือกเอา เรา
คัดเลือกเอาเพื่อความคิดของเรา ความคิดเราต้องคัดเลือก ไม่ใช่มันจะเป็นความคิดทั้งหมด ที่เราจะ
เห็นว่ามันถูกต้องทั้งหมด ไม่มีหรอก มันต้องคัดต้องเลือก ต้องคัดต้องแปลงทั้งความรู้สึกของเรา
คุณติ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัมปนาตสมาธิ สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญา ปัญญา
มันหลากหลายนัก

ปัญญานี้หลากหลายนัก เห็นไหม บอกว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา โจรมัน
ปล้นมันก็ใช้ปัญญา คนมันคบมันโกง โจรเสี้ยนอกมันใช้ปัญญานะ โอ้อโฮ.. มันเพิ่มทุน มันยึด
บริษัทไปหมดเลย มันก็ใช้ปัญญา เห็นไหม ปัญญาของใคร? ปัญญาทำเพื่อสิ่งใด? ถ้าปัญญาของ
กิเลสมันทำลายเราตลอดคนนะ ถ้าปัญญาของธรรมเป็นปัญญาของโลกุตตรปัญญา

เริ่มต้นนะมันเสียสละ การเสียสละกิเลสมันก็ไม่พอใจแล้ว ยิ่งเราเสียสละ เราทำเพื่อ
สาธารณะ เราทำเพื่อต่างๆ มันไม่ยอมทั้งนั้นแหละ แล้วยิ่งเกิดปัญญา ปัญญาถ้าเขาชำระกิเลส
อ้าว.. ปัญญากิเลส ปัญญาอย่างไรจะชนะกิเลส ปัญญาชนะกิเลสมันเป็นปัญญาที่เกิดปัจจุบัน
ปัญญาเกิดจากจิต ไม่ใช่ปัญญาเกิดจากสมอง ปัญญาเกิดจากสติปัญญา ปัญญาเกิดจากการกระทำ
ปัญญาอย่างนี้มันเป็นจินตนาการได้

จินตนาการนี้มีจิต มีทุกอย่างถึงจินตนาการได้ มีเหตุ มีผล มีข้อมูล ถึงจินตนาการได้ ใ้อ
เหตุใ้อผล ข้อมูลนั้นนะตัวกิเลสมันหลบอยู่ที่นั่น จินตนาการอยู่ข้างนอก แต่ถ้าเป็นปัจจุบันธรรม

มันเกิดจากจิต เกิดจากภพ เกิดจากจิตเกิดจากสิ่งที่เป็นปัจจุบัน มันเข้ามาชำระล้างนะ มันต้องละเอียดเข้ามา เหมือนสายบังคับบัญชาสั้นหรือยาว ยิ่งยาวยิ่งออกไป การบังคับบัญชานั้นยิ่งอ่อนแอ ปัญญาที่ออกไปข้างนอกส่งออกมาขนาดไหน ยาวไกลขนาดไหน การบังคับบัญชามันการจะเป็นความบริสุทธิ์สะอาดยิ่งน้อยลงๆ

แต่ถ้ามันหดสั้นเข้ามา สายการบังคับบัญชามันสั้นเข้ามา สั้นเข้าไป สั้นเข้าไปจนตัวจิตเป็นผู้บังคับบัญชาการเอง สิ่งที่เป็นปัจจุบันธรรมที่มันเกิดขึ้นกับจิตนี้เอง เวลามันภาวนา นี้คำพูดเหมือนกัน ชั้น ๕ เหมือนกัน ปัญญาเหมือนกัน ทุกอย่างเหมือนกันหมดแหละ แต่ผลตอบสนองแตกต่างมหาศาลเลย ถ้าคนรู้คนเห็น คนพัฒนาขึ้นมา ภาวนาขึ้นมาจะรู้ของมันนะ

นี่พูดถึงการขัดข้อง การอึดอัดขัดข้องใจ การอึดอัดขัดข้องใจมันมีกรรมเก่ากรรมใหม่ของมันขึ้นมา แล้วเราตั้งสติของเรา เราใคร่ครวญของเรา เราเปิดออก เห็นใหม่ นี่ความขัดข้องหมองใจคือมันเป็นกิเลส มันเป็นเรื่องที่เป็นน้ำสกปรก มันเป็นเรื่องที่อึดอัดตันใจ แต่ตั้งสติแล้ว เรากำหนดพุทโธของเรา ใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเราเปิดมันออกไป ไร้ไซ่เกิดทำให้จิตใจนี้จากน้ำเสีย ความคิดที่เป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยากให้มันเป็นธรรมขึ้นมา มันจะมากจะน้อยขึ้นมา

คุณภาพของน้ำที่มันสกปรกโสโครกขนาดไหน ถ้ามันดีขึ้นมา มันสะอาดขึ้นมา นี้คุณค่าของมัน มันจะพัฒนาการของมันขึ้นมา.. จิตของเราถ้ามันวิวัฒนาการของมันขึ้นมา เห็นใหม่ ความอึดอัดขัดข้องของใจมันจะโล่ง มันจะปล่อย มันจะรู้เองเลย น้ำสะอาด ตัวน้ำมันมีชีวิต ตัวน้ำมันรู้สึกของมันว่ามันสะอาดหรือมันสกปรก ที่นี้น้ำจริงๆ มันไม่มีชีวิต แต่น้ำใจ น้ำของเราในจิตจิตมันมีชีวิต มันมีความรู้ มันคัดเลือก มันแยกแยะของมัน มันรู้ของมัน

นี่สันตสิทธินะ! มันเป็นปัจจัยตั้ง รู้จำเพาะในห้วงอก ไม่ใช่รู้ตามตำรา รู้จากการประพฤติปฏิบัติ รู้ตามความเป็นจริง สิ่งนี้มันเกิดกับเรา เห็นใหม่ ความอึดอัดขัดข้องในหัวใจมันมีทางออกได้นะ เราเลือกของเรา เราแยกแยะของเรา เราใช้ปัญญาของเราใคร่ครวญของเรา

ชีวิตนี้เป็นของเรานะ เราเกิดมาจิตนี้เป็นของเรา ของของเราทั้งนั้นเลย ทำไมมันให้กิเลสมาครอบงำมัน แล้วให้มันบังคับบัญชาใช้มันไป นี่ของของเราแท้ๆ ทำไมเราไม่พิสูจน์ แยกแยะตรวจสอบเพื่อผลประโยชน์กับเรา เอวัง